

เส้นทางสู่โสดาบัน (๓)

สุภีร์ ทุมทอง

๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๘

เส้นทางสู่โสดาบัน

๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน
๒. คุณค่าและอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน
๓. เส้นทางสู่โสดาบัน

๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน

๑.๑ ลักษณะทั่วไป

๑.๒ คุณสมบัติด้านหมด

๑.๓ คุณสมบัติด้านมี

๒. คุณค่าและอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน

๒.๑ ได้ อานิสงส์ ๖ ประการ

๒.๒ ประเสริฐกว่าไปสวรรค์
และความเป็นใหญ่ทั้งปวง

๒.๓ ทุกข์เหลือน้อยมาก

๒.๔ หวังบุญกุศลมีสุขมาก

๒.๕ ไม่เข้าถึงสิ่งผิดร้ายแรง

๒. คุณค่าและอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน

๒.๖ หมดความสงสัยในโลกและชีวิต

๒.๗ หมดมงคลตื่นข่าว

๒.๘ ปัดอบาย

๒.๙ บรรลุเป็นพระอรหันต์แน่นอน

ฯลฯ

เส้นทางสู่โสดาบัน

๑. ลักษณะและคุณสมบัติของพระโสดาบัน
๒. คุณค่าและอานิสงส์ของความเป็นโสดาบัน
๓. เส้นทางสู่โสดาบัน

๓.๑ เหตุให้บรรลุโสดาบัน

สปฺปริสสํเสโว หิ สารีปุตฺต โสตาปัตตियงฺคํ,
สทฺธมฺมสฺสวณฺ์ โสตาปัตตियงฺคํ,
โยนิโสมนสิกาโร โสตาปัตตियงฺคํ,
ธมฺมานุธมฺมปฏฺิปปตฺติ โสตาปัตตियงฺคํ.
(สํ.ม. ๑๙/๑๐๐๑ ทุติยสารีปุตตสูตฺร)

๓.๒ เบื้องต้นของกุศลธรรมทั้งหลาย

ตสฺมา ตีหฺ ตฺวํ ภิกฺขุ **อาทิมฺว** วิโสเธหิ กุสเลสุ ฌมฺเมสุ.
โก จาที กุสลานํ ฌมฺมานํ.

สีลํ จ สุวิสุทฺธํ ทิฏฺฐิจิ จ อชฺชุกา. ยโต โข เต ภิกฺขุ
สีลํ จ สุวิสุทฺธํ ภวิสฺสตี, ทิฏฺฐิจิ จ อชฺชุกา,
ตโต ตฺวํ ภิกฺขุ สีลํ นิสฺสาย สีเล ปติฏฺฐาย
จตฺตารो สตีปฏฺฐาเน ติวิเชน ภาเวยฺยาสี.

(สํ.ม. ๑๙/๓๖๙ ภิกฺขุสูตฺร)

๓.๓ บุพพนิमितแห่งอริยมรรค

สุริยสฺส ภิกฺขเว อุทยโต เอตํ ปุพฺพงฺคมํ
เอตํ **ปุพฺพนิमित्तํ**, ยทิทํ อรุณคฺคํ.

เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อริยสฺส

อฏฺฐงฺกิกสฺส มคฺคสฺส อุปฺปาทาย เอตํ ปุพฺพงฺคมํ
เอตํ ปุพฺพนิमित्तํ, ยทิทํ **กัลยาณमितฺตตา**.

(สํ.ม. ๑๙/๔๙ กัลยาณमितตสูตร)

๓.๓ บุพพนิमितแห่งอริยมรรค

กัลยาณमितตสเสตํ ภิกขเว ภิกขุโน ปาฎิกงขํ

“อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ ภาเวสฺสตี,

อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ พหุสึกริสฺสตี”ติ.

(สํ.ม. ๑๙/๔๙ กัลยาณमितตสูตร)

๓.๓ บุพพนิमितแห่งอริยมรรค

เอตํ ปุพฺพํ เอตํ ปุพฺพนิमितํ

ยทฺธิํ สึลสมุปทา .. ยทฺธิํ ฉนฺทสมุปทา ..

ยทฺธิํ อตฺตสมุปทา .. ยทฺธิํ ทิฏฺฐิสมุปทา ..

ยทฺธิํ อปฺปมาทสมุปทา ..

ยทฺธิํ โยนิโสมนสิการสมุปทา.. (สํ.ม.๑๙)

๓.๔ บุพพนิमितแห่งการตรัสรู้อรियสัจ

สุริยสฺส ภิกฺขเว อุทยโต เอตํ ปุพฺพงฺคมํ

เอตํ ปุพฺพนิमितตํ, ยทิทํ อรุณคฺคํ.

เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุโน จตฺตุนํ อริยสจฺจานํ

ยถาภูตํ อภิสมฺยาย เอตํ ปุพฺพงฺคมํ เอตํ ปุพฺพนิमितตํ,

ยทิทํ **สมฺมาทิฏฺฐิ**.

(สํ.ม.๑๙/๑๑๐๗ ปฐมสุริยสูตร)

๓.๔ บุพพนิमितแห่งการตรัสรู้อรियสัจ

สมมาทิฏฐิจิกสเสตํ ภิกขเว ภิกขุโน ปาฎีกงขํ

“อิทํ ทุกฺขนุ” ตี ยถาภูตํ ปชานิสฺสตี,

“อัยํ ทุกฺขสมุทโย” ตี ยถาภูตํ ปชานิสฺสตี,

“อัยํ ทุกฺขนิโรธ” ตี ยถาภูตํ ปชานิสฺสตี,

“อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฎิปทา” ตี ยถาภูตํ ปชานิสฺสตี.

(สํ.ม.๑๙/๑๑๐๗ ปฐมสุริยสูตร)

๓.๕ ปัญญาเห็นธรรม

อิสมฺมิญฺจ ปน เวยฺยาकरणสฺมี ภณฺณมานเ
อายสฺมโต โกณฺทณฺณสฺส วิรชํ วิตมฺลํ
ธมฺมจกฺขุ อุตฺปาที

“ยงฺกิลฺลิจิ สมุทฺยธมฺมํ, สพฺพนฺตํ นโรธธมฺมนุ”ติ.

(วิ.ม. ๔/๑๖)

๓.๕ ปัญญาเห็นธรรม

ปฐมวิธาทุ ภิกขเว อนิจฺจา วิปริณามิ อณฺณตภาวึ,
อาโปธาทุ อนิจฺจา วิปริณามิ อณฺณตภาวึ,
เตโชธาทุ อนิจฺจา วิปริณามิ อณฺณตภาวึ,
วาโยธาทุ อนิจฺจา วิปริณามิ อณฺณตภาวึ,
อากาสธาทุ อนิจฺจา วิปริณามิ อณฺณตภาวึ,
วิญฺญาณธาทุ อนิจฺจา วิปริณามิ อณฺณตภาวึ.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๐ ปฐฺวิธาทุสฺสฺตร)

๓.๕ ปัญญาเห็นธรรม

โย ภิกขเว อิมม ธรรมเ เอวํ ปชานาติ เอวํ ปสฺสตี.
อัยํ วุจฺจตี โสตาปนฺโน อวินิปาตธมฺโม นียโต
สมฺโพธิปรายโน.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๐ ปฐวิธาทุสฺตร)

๓.๕ ปัญญาเห็นธรรม

รูป ภาณุชเว อนิจจํ วิปริณามิ อณฺณธากาวิ,
เวทนา อนิจจา วิปริณามิ อณฺณธากาวิ,
สณฺณธา อนิจจา วิปริณามิ อณฺณธากาวิ,
สงฺขารธา อนิจจา วิปริณามิโน อณฺณธากาวิโน,
วิณฺณธาณํ อนิจจํ วิปริณามิ อณฺณธากาวิ.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๑ ชั้นธสุตฺร)

๓.๕ ปัญญาเห็นธรรม

โย ภิกขเว อิมม ธรรมเ เอวํ ปชานาติ เอวํ ปสฺสตี.
อัยํ วุจฺจตี โสตาปนฺโน อวินิปาตธมฺโม นียโต
สมฺโพธิปรายโน.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๑ ชั้นธสุตฺร)

๓.๖ ก่อนโสดาบัน

รูป ภิภุชเว อนิจฺจํ วิปริณามิ อณฺณตภาภาวิ,
เวทนา อนิจฺจา วิปริณามิ อณฺณตภาภาวิ,
สญฺญา อนิจฺจา วิปริณามิ อณฺณตภาภาวิ,
สงฺขารํ อนิจฺจา วิปริณามิโน อณฺณตภาภาวิโน,
วิญฺญาณํ อนิจฺจํ วิปริณามิ อณฺณตภาภาวิ.
โย ภิภุชเว อิมํ ฌมฺเม เอวํ สทฺทหติ อธิมฺุจฺจติ.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๑ ชั้นธสุตฺร)

๓.๖ ก่อนโสดาบัน

อัยมฺ วุจฺจติ **สหฺธานุสําริ** โอกกนฺโต สมฺมตฺตนิยามํ,
สพฺปริสณฺณี โอกกนฺโต, วิตฺตวตฺโต ปุณฺณชชนฺณํ,
อภพฺโพ ตํ กมฺมํ กาทํ, ยํ กมฺมํ กตฺวา นิริยํ วา
ติรจฺฉานโยนํี วา ปีตฺติวิสยํ วา อูปปชฺเชยฺย,
อภพฺโพว ตาว กาลํ กาทํ,
ยาว น โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรติ.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๑ ชั้นธสุตฺร)

๓.๖ ก่อนโสดาบัน

ยสฺส โข ภิกฺขเว อิมํ ฌมฺมา

เอวํ **ปญฺญา**ย **มตฺตโส** **นิชฺฌานํ** ขมฺนฺติ.

อัยํ วุจฺจติ **ฌมฺมานุสारी** โอฺกฺกนฺโต สมฺมตฺตนิยามํ,

สปฺปริสฺสณฺมึ โอฺกฺกนฺโต, วิตีวตฺโต ปุณฺณชฺชนณฺมึ,

อภพฺโพ ทํ กมฺมํ กาทฺตุ, ยํ กมฺมํ กตฺวา นิริยํ วา

ติรจฺฉานโยนึ วา ปีตฺติวิสยํ วา อูปฺปชฺเชยฺย,

อภพฺโพว ตาว กาลํ กาทฺตุ, ยาว น โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรติ.

(สํ.ข. ๑๗/๓๑๑ ชั้นธสุตฺร)

๓.๗ การรวมอริยมรรค

กตโม จ ภิกฺขเว อริโย สมมาสมาธิ สอุปนิโส สปริกฺขารो.
เสยฺยถึทำ: สมมาทิฏฺฐิ สมมาสงกปโป สมมาวาจา
สมมากมฺมนโต สมมาอาชีโว สมมาวายาโม สมมาสติ.
ยา โข ภิกฺขเว **อิเมหิ สตฺตหงฺเคหิ จิตฺตสฺส เอกคฺคตา**
ปริกฺขตา, อโย วุจฺจติ ภิกฺขเว อริโย สมมาสมาธิ
สอุปนิโส อิติปิ สปริกฺขารो อิติปิ.

(ม.อ. ๑๔/๑๓๖ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๗ การรวมอริยมรรค

ตตฺร ภิกฺขเว **สมฺมาทิฏฺฐิ ปุพฺพงฺคมา โหติ.**

กถณฺจ ภิกฺขเว สมฺมาทิฏฺฐิ ปุพฺพงฺคมา โหติ?

มิจฺฉาทิฏฺฐิ “มิจฺฉาทิฏฺฐิ”ติ ปชานาติ.

สมฺมาทิฏฺฐิ “สมฺมาทิฏฺฐิ”ติ ปชานาติ.

สาสุส โหติ สมฺมาทิฏฺฐิ.

(ม.อ. ๑๔/๑๓๖ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๗ การรวมอริยมรรค

โส มิจฺฉาทิฏฺฐิยา ปหานาย วายมตี สมมาทิฏฺฐิยา

อุปสมุปทาย. สุवासฺส โหติ **สมมาวาयाโม.**

โส สโต มิจฺฉาทิฏฺฐิ ปชหตี, สโต สมมาทิฏฺฐจฺฉิ

อุปสมุปชฺช วิหรตี, สาสุส โหติ **สมมาสติ.**

(ม.อ. ๑๔/๑๓๖ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๗ การรวมอริยมรรค

อิติสฺสึเม ตโย ฌมา สมมาทิจฺฉิ

อนุปริธาวนฺติ อนุปริวตฺตนฺติ.

เสยฺยถึทํ: สมมาทิจฺฉิ สมมาวายาโม สมมาสตี.

(ม.อ. ๑๔/๑๓๖ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๗ การรวมอริยมรรค

ตตฺร ภิกฺขเว สมฺมาทิฏฺฐิ ปุพฺพํคมา โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว สมฺมาทิฏฺฐิ ปุพฺพํคมา โหติ ?

มิจฺฉาสงฺกปฺปี “มิจฺฉาสงฺกปฺโป”ติ ปชานาติ.

สมฺมาสงฺกปฺปี “สมฺมาสงฺกปฺโป”ติ ปชานาติ.

สาสุส โหติ **สมฺมาทิฏฺฐิ**.

(ม.อ. ๑๔/๑๓๗ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๗ การรวมอริยมรรค

โส มิจฺฉาสงฺกปฺปสฺส ปหานาย วายมตี

สมฺมาสงฺกปฺปสฺส อุปสมฺปทาย.

สฺวาสฺส โหตี **สมฺมาวายาโม.**

โส สโต มิจฺฉาสงฺกปฺปํ ปชหตี, สโต สมฺมาสงฺกปฺปํ

อุปสมฺปชฺช วิหรตี. สาสฺส โหตี **สมฺมาสตี.**

(ม.อ. ๑๔/๑๓๗ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๗ การรวมอริยมรรค

อิติสฺสึเม ตโย ฌมา สมมาสงฺกปฺปี
อนุปริธาวนฺตี อนุปริวตฺตนฺตี.

เสยฺยถึทำ: สมมาทิจฺฉิ สมมาวายาโม สมมาสติ.

(ม.อ. ๑๔/๑๓๗ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๗ การรวมอริยมรรค

ตตฺร ภิกฺขเว **สมมาทิฏฺฐิ ปุพฺพกฺมา โหติ.**
กถณฺจ ภิกฺขเว สมมาทิฏฺฐิ ปุพฺพกฺมา โหติ ?
สมมาทิฏฺฐิสฺส ภิกฺขเว **สมมาสงฺกปโป ปโหติ,**
สมมาสงฺกปฺปสฺส สมมาวาจา ปโหติ,
สมมาวาจสฺส สมมากมฺมนโต ปโหติ,
สมมากมฺมนตสฺส สมมาอาชีโว ปโหติ,
สมมาอาชีวสฺส สมมาวายาโม ปโหติ,
(ม.อ. ๑๔/๑๔๑ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๗ การรวมอริยมรรค

สมมาวายามสุส สมมาสติ ปโหติ,
สมมาสติสุส สมมาสมาธิ ปโหติ,
สมมาสมาธิสุส สมมาฌานํ ปโหติ,
สมมาฌานสุส สมมาวิมุตติ ปโหติ.

อิติ โข ภิกขเว อฏฺฐงฺคสมนฺนาคโต เสโย
ทสทงฺคสมนฺนาคโต อรหา โหติ.

(ม.อ. ๑๔/๑๔๑ มหาจัตตารีสกสูตร)

๓.๘ เหตุเกิดสัมมาทิฐิ

กติ ปนาวุโส ปจฺจยา สมมาทิฐฺฐิยา อุปฺปาทายาตี ?

เทว โข อาวุโส ปจฺจยา สมมาทิฐฺฐิยา อุปฺปาทาย:

ปรโต จ โฆโส โยนิโส จ มนสิกาโร.

อิม โข อาวุโส เทว ปจฺจยา สมมาทิฐฺฐิยา อุปฺปาทายาตี.

(ม.มู. ๑๒/๔๕๒ มหาเวทลลสูตร)

๓.๘ เหตุเกิดสัมมาทิฐิ

กตฺติหิ ปนาวุโส องฺเคหิ อนุคฺคหิตา สมนฺมาทิฏฺฐิ
เจโตวิมุตฺติผลา จ โหติ เจโตวิมุตฺติผลานิสรฺสา จ,
ปญฺญาวิมุตฺติผลา จ โหติ ปญฺญาวิมุตฺติผลานิสรฺสา จาติ ?

ปญฺจหิ โข อาวุโส องฺเคหิ อนุคฺคหิตา สมนฺมาทิฏฺฐิ

เจโตวิมุตฺติผลา จ โหติ เจโตวิมุตฺติผลานิสรฺสา จ,
ปญฺญาวิมุตฺติผลา จ โหติ ปญฺญาวิมุตฺติผลานิสรฺสา จ:

(ม.มู. ๑๒/๔๕๒ มหาเวทลลสูตร)

๓.๘ เหตุเกิดสัมมาทิฏฐิ

อิธาวุโส สัมมาทิฏฐิ สีลานุคฺคหิตา จ โหติ,
สุตานุคฺคหิตา จ โหติ, สากัจฉานุคฺคหิตา จ โหติ,
สมถานุคฺคหิตา จ โหติ, วิปสฺสนานุคฺคหิตา จ โหติ.
อิเมหิ โข อาวุโส ปญฺจหงฺเคหิ อณฺุคฺคหิตา สัมมาทิฏฐิ
เจโตวิมุตฺติผลา จ โหติ เจโตวิมุตฺติผลานิสรฺสา จ,
ปญฺญาวิมุตฺติผลา จ โหติ ปญฺญาวิมุตฺติผลานิสรฺสา จาติ.

(ม.มู. ๑๒/๔๕๒ มหาเวทลลสูตร)

๓.๙ อนุப்புพสิกขา

กถถจ ภิกขเว **อนุப்புพสิกขา** อนุப்புพกิริยา
อนุப்புพปฏิปทา อญญารารณา โหติ ?

อิธ ภิกขเว สหธาชาโต อุปสงกมตี,

อุปสงกมนโต ปยรูปาสติ, ปยรูปาสนโต โสต้ โอทหตี,

โอหิตโสโต ฌมมํ สุณาตี, สุตวา ฌมมํ ธารีตี,

ธตานํ ฌมมานํ อตถํ อุปปริกขตี,

อตถํ อุปปริกขโต ฌมา นิชฌานํ ขมนตี,

(ม.ม. ม.ม. ๑๓/๔๕๒ กิฎาคีริสูตร)

๓.๙ อนุப்புพหุลีกขา

ธมฺมนิซุณฺณานกฺขนฺตียา สติ ฉนฺโท ชายติ,
ฉนฺทชาโต อุตฺสหติ, อุตฺสาเหตฺวา ตฺลลติ,
ตฺลยิตฺวา ปทหติ, ปหิตตฺโต สมนโน
กาเยน เจว ปรมํ สจฺจํ สจฺจิกโรติ,
ปญฺณาย จ นํ อตีวิซุณฺณ ปสฺสติ.

(ม.ม. ม.ม. ๑๓/๔๕๒ กิฎฐาคิริสุตฺร)

สวัสดีครับ